

Верховний
Суд

Велика Палата Верховного Суду: підстави для передачі справ на розгляд

Віталій Уркевич
суддя Великої Палати Верховного Суду

*VII Судовий форум «Судова система:
глобальна та національна трансформація»*

м. Київ, 16 листопада 2018 року

Велика Палата Верховного Суду

- постійно діючий колегіальний орган Верховного Суду
- входить 21 суддя Верховного Суду – по 5 з кожного касаційного суду (обираються на 3 роки) та Голова Верховного Суду за посадою
- суддя Верховного Суду, обраний до Великої Палати, а також Голова Верховного Суду не здійснюють правосуддя у відповідному касаційному суді
- організовує роботу Секретар Великої Палати, який обирається її суддями шляхом таємного голосування на 3 роки

Повноваження Великої Палати ВС

- перегляд судових рішень у касаційному порядку з метою забезпечення однакового застосування судами норм права
- діє як суд апеляційної інстанції у справах, розглянутих Верховним Судом як судом першої інстанції (адміністративні справи щодо законності постанов Верховної Ради України, указів і розпоряджень Президента України, актів Вищої ради правосуддя, Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, Кваліфікаційно-дисциплінарної комісії прокурорів)
- переглядає рішення національних судів на підставі рішення ЄСПЛ
- аналізує судову статистику та вивчає судову практику, здійснює узагальнення судової практики

Підстави для передачі справ на розгляд Великої Палати ВС

- справа підлягала розгляду на спільному засіданні відповідних судових палат Верховного Суду України
- необхідність відступлення від висновку щодо застосування норми права у подібних правовідносинах, викладеного в раніше ухваленому рішенні Верховного Суду, Верховного Суду України або Великої Палати ВС
- наявність у справі виключної правової проблеми
- оскарження судового рішення з підстав порушення правил предметної чи суб'єктної юрисдикції

Порядок передачі справ

- справу передає суд, який розглядає справу в касаційному порядку (після відкриття касаційного провадження)
- питання про передачу справи на розгляд Великої Палати ВС вирішується судом за власною ініціативою або за клопотанням учасника справи
- питання про передачу справи вирішується до прийняття постанови судом касаційної інстанції
- передача здійснюється ухвалою суду касаційної інстанції
- у разі відсутності підстав для передачі справи, вона повертається (передається) відповідній колегії для розгляду, про що постановляється ухвала
- повторна передача не допускається (з тієї ж самої підстави)

Спільне засідання судових палат ВСУ

- заяви про перегляд судових рішень, які подавалися відповідно до процесуального законодавства, що діяло до 15 грудня 2017 року
- підстава подання заяви – неоднакове застосування однієї і тієї самої норми права судами касаційної інстанції різних юрисдикцій
- справа підлягала розгляду на спільному засіданні відповідних судових палат Верховного Суду України

Відступлення від висновку щодо застосування норми права

- висновок щодо застосування норми права у подібних правовідносинах
- ВСУ – подібними є правовідносини, де тотожними є предмети спору, підстави позову, зміст позовних вимог та встановлені фактичні обставини, а також наявне однакове матеріально-правове регулювання спірних відносин (постанова від 29 березня 2017 року у справі № 444/2909/15-ц)
- подібні правовідносини – це правовідносини, що мають лише певні спільні риси з іншими, так і такі, що є тотожними з ними, тобто такими самими як інші
- процесуальний закон не вимагає тотожності правовідносин

Відступлення від висновку щодо застосування норми права

- відступлення від висновку як Верховного Суду у складі колегії суддів (палати, об'єднаної палати) іншого касаційного суду, так і Великої Палати ВС, а також Верховного Суду України
- відступлення від висновку – зміна або доповнення існуючого або ж формулювання Великою Палатою ВС нового висновку щодо застосування норми права
- касаційний суд має утриматися від формулювання власного висновку щодо застосування тієї чи іншої норми права у подібних правовідносинах при передачі справ на розгляд Великої Палати ВС

Відступлення від висновку щодо застосування норми права

- Підстави для повернення справ Великою Палатою ВС:
 - відсутність подібності правовідносин
 - застосування судами різних норм права (не однієї й тієї ж)
 - відсутність підстав для відступлення від власного висновку Великої Палати ВС (відсутність помилковості висновку, сталість суспільних відносин та їх правового регулювання)

Виключна правова проблема

- новела процесуального законодавства
- мета передачі справи на розгляд Великої Палати ВС з виключною правовою проблемою:
 - забезпечення розвитку права
 - формування єдиної правозастосовчої практики

Виключна правова проблема

- кількісний та якісний показники
- правова проблема наявна не в одній конкретній справі, а в невизначеній кількості справ
- існує невизначеність правового регулювання відповідних суспільних відносин
- відсутня стала судова практика у відповідних питаннях
- відсутні процесуальні механізми вирішення або ж їх неефективність
- необхідність застосування аналогії закону чи права

Порушення правил юрисдикції

- правила юрисдикції – статті 20-23 § 1 «Предметна та суб'єктна юрисдикція господарських судів» глави 2 «Юрисдикція» ГПК України, статті 19-22 § 1 «Предметна та суб'єктна юрисдикція» глави 2 «Цивільна юрисдикція» ЦПК України, стаття 19 § 1 «Предметна юрисдикція» глави 2 «Адміністративна юрисдикція» КАС України
- з підстав порушення правил предметної чи суб'єктної юрисдикції судове рішення оскаржує учасник справи
- достатньо лише вказівки учасником справи на порушення правил юрисдикції
- така вказівка має міститися в касаційній скарзі

Порушення правил юрисдикції

- зазначення про порушення правил юрисдикції не в касаційній скарзі, а в інших документах
- незважаючи на оскарження судового рішення з підстав порушення правил юрисдикції, прохання залишити судові рішення попередніх інстанцій без змін
- вказівка на порушення правил юрисдикції лише в суді касаційної (а не першої чи апеляційної) інстанції
- розгляд та вирішення Великою Палатою ВС однотипних юрисдикційних спорів

Верховний
Суд

Дякую за увагу!